
Entrevista

PAU RAMON ISERN

Pau Ramon Isern nasqué a Alcover fa 87 anys; casat amb Carme Roig Casanovas, d'aquest enllaç nasqueren 5 fills; és conegut per "Pau de Fau" i també per "Pau del Mas Roig". El primer renom pel fet d'ésser el seu pare fill adoptiu del Mas de Fau i el segon pel fet d'haver viscut bastants anys al Mas Roig.

– *Bé, Pau; voldríem que ens diguéssiu coses de la vostra joventut, però especialment dels balls que es feien a Alcover.*

– *Un d'ells era el "Ball dels vells"; el meu pare feia de diable; tot el grup tenia de 20 a 22 anys, menys un home d'uns 70 anys i era el més destre ballant; anaven davant de la professó per la Festa Major.*

– *L'any 1908 tingueren lloc les festes del bisbe Barberà, amb motiu d'haver-lo consagrat amb tal dignitat. Quins balls s'hi van fer?*

– *Sí; el "ball de Sant Ramon" i el "Ball de les Gitanes". En aquest hi ballava jo. Anàvem dotze nois, la meitat disfressats de noies, portant un davantalet, cascavells a les cames i unes castanyoles. Portàvem una barra amb unes cintes llargues i tot ballant quedàvem tots lligats allí; i tombant, tombant ens tornàvem a deslligar. La música es feia amb una gralla. El ball ens el va ensenyar el "jaio" Climent i el pare (Déu l'hagi perdonat). El "jaio" Climent l'havia ballat quan era jove. També es ballaren el "ball de Pastorets" i el "ball de Serrallonga". Aquells anys, per la Festa Major sempre se'n ballaven, de balls populars.*

— *Quan el bisbe Barberà encara no ho era, passava els estius al Mas Roig. Amb la finalitat de no haver de baixar al poble a dir missa li feren la capella que fou inaugurada el 26 d'Agost de 1907. Què en recorda?*

— Ja ho crec! amb el ruc hi vaig pujar moltes cargues “d'arena” del camí del Mas de la Futa. El constructor fou el pare de Joan de Tombas. Abans aquest edifici fou un molí de farina que es movia amb la força de l'aigua de la bassa, que hi ha al darrera. Cada diumenge els amos em feien anar a buscar un pare a la Selva del Camp per dir Missa i, després, l'havia de tornar. Nosaltres vivíem al Maset; al Mas Roig hi vivia Balanyà. Un dia no em digueren res per anar-lo a buscar i de bon matí vaig marxar cap a caçar. Al meu lloc hi anà el moço del Mas Roig; aquest home era molt renegat i el pare digué a l'amo que l'anés a buscar aquell xiquet dels altres dies, perquè aquell home deia massa disbarats.

— *Al Museu Municipal hi ha una gralla, exposada a la Sala Antoni Isern, que vós vau cedir. D'on procedia?*

— La va comprar el meu pare a cal Gepo (abans havia pertangut a un home que li deien el “Jotes” pel fet de tocar molt bé la jota), pel preu de 8 pessetes, amb la funda i les inxes; estava molt ben adornada, amb uns cervols de plata molt ben decorats que, més tard, es perderen. Pepito de Fau la tocava al Mas i a la nit se sentia des del Mas de Baladrer.

— *Bé, Pau; ara passarem al tema de la caça.*

— Anàvem quasi sempre quatre; el Pep de la Torreta, Pepito de Fau, mon germà Pere i jo. Aleshores hi havia molta caça; el normal quan anàvem al conill era de 10 a 20 caps. Recordo una vegada que vaig estrenar una carnicera i en anar a dinar en portava 11 de penjats perquè com estrena havíem convingut que portaria tota la caça que matéssim; després, a la tarda, anàrem cap a les Obagues i el Pep de la Torreta i jo vàrem tirar a la mateixa perdiu i tenia perdigons dels dos; aquest dia vam caçar 17 conills.

— *Empràveu furó(1), també?*

— Sí; també en teníem.

— *Es necessitava permís de caça, llavors?*

— Sí, però naltros no ens en tréiem mai; aleshores no hi havia societats de caçadors i quasi s'anava a caçar tot l'any; la veda es respectava una mica, però si s'havia de fer un dinar també s'anava a caçar un parell de conills per fer l'arròs.

— *Què en fèieu de tants conills?*

— En menjàvem i els veníem; a la cacera ens els pagaven a 6 rals i a la veda a 5; a ca Dalmàcio tants com n'hi dúiem; ells els portaven a una fonda a Reus.

(1) El furó servia per a treure les bèsties dels seus caus.

— *Anàveu a caçar sempre pels voltants o també anàveu a altres indrets?*

— Durant l'any anàvem bastantes vegades als Motllats; allí era on matàvem més perdius. Com tot ho fèiem a peu, normalment anàvem a dormir al Mas de l'Oncllet i al matí marxàvem cap als Motllats. Quasi sempre anàvem a dinar a la Font de l'Escudelleta.

— *Dels quatre, qui era el millor tirador?*

— Doncs era jo, el mateix pel conill que per la perdiu; després, mon germà Pere també va tirar força bé.

— *Portàveu molts gossos?*

— Dos que en tenia jo i dos Pepito de Fau; quatre gossos. Es va millor amb pocs gossos bons que no ara que hi ha caçadors que en porten una dotzena.

— *No teníeu afició a anar al senglar?*

— No, perquè aleshores no n'hi havia. El senglar va aparèixer per aquests contorns als anys 30, i es va intensificar després de la guerra. De "toixons" sí que n'hi havia més que ara; i de llebres, també.

— *Què tenia més estima, el conill o la llebre?*

— De llebres n'he caçat i n'he menjat, però avui no en menjaria, perquè durant la guerra es menjaven els homes que trobaven morts; és animal carnívor. Per agafar una llebre amb una ratera hi poses un ratolí esbodel·lat i segur que l'agafaràs.

— *Quines escopetes empràveu?*

— Primer una d'un canó de pistó; després, l'Amadeu del Mas Roig, quan va treure de la rifa, en comprà una al pare de la "Fluixé", que després la vaig portar jo. Més tard en vaig comprar una de foc central al Xarrumba, de dos canons amb gallets. Durant la meua vida n'he tingut set o vuit.

— *Fa molts anys que no aneu a caçar?*

— En fa deu o dotze. Vaig tirar a quatre conills i no en vaig matar cap.

— *Amb perdigot (2) o rameta (3) hi heu anat mai a caçar?*

— Amb rameta no; amb perdigot una vegada. El Pere de Romiguero en tenia un i el vaig anar a provar al serret de les Prades; vaig matar dos perdigots i no volgué cantar més. Aquesta forma no era la meua.

— *A joca (4) hi anàveu, també?*

— Sí, al conill els dies de fort vent, portant calderó amb teies (5); a la perdiu els dies de boira rumisquejant, portant una esquella perquè ens

(2) Perdiu mascle que servia de reclam.

(3) La rameta era un teixit de rames per a amagar-se els caçadors.

(4) Anar a joca era caçar a la nit amb llum artificial; en dies de vent, conill i, quan rumisquejava la boira, perdius.

(5) Era l'eina per a fer-se llum quan s'anava a joca.

confonguessin amb els bous i el calderó. Naturalment, hi anàvem Pepito de Fau i jo.

— *En aquell temps, un lloc per anar a caçar eren les obagues del Bonretorn: hi anàveu?*

— Sí; un dia que anàvem Joanet del Mas de Barberà, Pepito de Fau i jo, ens sortí una llebre que jo vaig matar; Joanet tirà a una altra i ni la va tocar.

— *La caça que caçàveu ¿se la partíeu entre el grup?*

— No hi patíem molt perquè de caça n'anàvem molt tips; però sí que, més o menys, ens la partíem. Recordo el temps de la guerra, que vivíem al Mas de Plana, la gran quantitat de conills que vaig matar. La dona em deia: "no vagis més a caçar que es fa malbé". Un dia, la mestressa em digué: "he acabat el tall, Pau". I jo li vaig contestar: "el tall no importa, l'assumpte és que no s'acabi l'arròs".

— *De gats fagís o mesquins, n'hi havia al vostre temps de caçador?*

— I tant! A propòsit, us vaig a explicar una anècdota. Una vegada, al Mas de Fau un gat fagí se'ls menjava les gallines i em digueren: *a qui el mati li regalem un gall*; un dia vaig trobar a Pepito del Mas de Fau que el furó no volia entrar a un camí; hi vàrem fer fum i va sortir un gat mesquí i el matàrem; el dia següent entrà un gat al corral i matà 14 gallines i a un ànec el deixà molt malmès. Al cap d'un parell de dies em digué Pepito de Fau: *Els gossos, aquí, al barranc del Maset han mort un gat fagí i es veu que havia de criar; tenia una panxa molt grossa*; i jo li vaig replicar: *els caps de les meves gallines, tenia*. Del que també n'hi havia moltes era de guineus i feien molt de mal als corrals de l'aviram.

— *Ara, Pau, voldriem demanar-li l'opinió sobre la Professora Dolors Barberà París.*

— Era una dona molt bona; sempre em volia, quan estava al Mas Roig, a dinar, i fou qui m'ensenyà les primeres lletres; per cada plana que aprendia em posava 20 ctms. a la *vadriola* (guardiola). Recordo quan va morir, al Mas Roig, i la dipositaren a baix a la Capella. Era una gran senyora. De lletra en vaig *poguer* aprendre molt poca; el pare va morir als 45 anys. Jo feia feixos de brossa i el meu germà Pere els portava a la Selva del Camp i a la tarda anava a doctrina per a combregar i jo sols tinc dos anys més que ell. Cada viatge portava 12 feixos, carregats als ganxos i lligats per sota la panxa del ruc. Els pagaven a mig ral el feix i normalment fèiem dos viatges als forns tupiners i ens valien 3 pessetes. Oidà, ja en teníem per al pa. Per a carregar-los, com que no arribàvem al ruc, fèiem un clot o aprofitàvem un còrrec i, així, els carregàvem quasi a peu pla.

— *Bé, Pau. Moltes mercès per la vostra informació.*

ENTREVISTA RECOLLIDA PER
MARIA TERESA FIGUERAS I JOVÉ i
ANDREU BARBERÀ I CAMAFORT